בס"ד

ווערים אין סכך

כי לכל שומריה לא יארע תקלה

ערב ראש השנה, תשע"ה

מיר שטייען אצינד ערב די ימים נוראים, ווען כלל ישראל איז פארנומען מיט זאמלען זכותים און זיך גרייטן צו די מצוות פון די הייליגע טעג הבעל"ט; די תפלות פון ראש השנה, מצות תקיעת שופר, קדושת יום הכיפורים, ביז מען קומט אן צום קלימאקס - ווען מיר וועלן זוכה אריין צו גיין אין די הייליגע סוכה, זיצן בצלא דמהימנותא, בצלא דקודשא בריך הוא.

אידן ווילן דאך מקיים זיין אזא הייליגער מצוה ברוב פאר והדר, מיט'ן 'זה קלי ואנוהו'. מען הענגט אויף פארשידענע באצירונגען אין די סוכה, ווי מער אלץ שענער וכל המרבה הרי זה משובח.

ווארענט אבער דער **ערוך לנר** (תוספת בכורים סי' תרכ"ז), "מען זאל נישט הענגען קיין בלומען פון די סכך, בפרט העכער די טיש, וויבאלד עס פאלן פון די בלומען ווערים און קליינע פליגען אויף די עסן, און עס איז ממש נישט מעגליך זיך צו היטן פון דעם... און דורך דעם ווערט דער מצוות סוכה פארוואנדלט אין א מצוה בעבירה, וויבאלד מען שלינגט אראפ שרצים צוזאמען מיט די עסן...".

אין אמת'ן ווערט שוין דער פראבלעם פון ווערים דערמאנט אין די פוסקים אויך בנוגע די סכך זעלבסט, ווי דער **פרי מגדים** שרייבט (סי' שט"ו משב"ז סקי"א) אז מען פלעגט טון פארשידענע פעולות זיך צו היטן אז די ווערים פון די סכך זאלן נישט קענען אריינפאלן אין די עסן. נאך מער איז מעורר **הגאון ר' שמעון סופר זצ"ל אב"ד ערלוי** אין שו"ת **התעוררות תשובה** (ח"ג סי' תי"ז), אז עס איז גאר מעגליך אז מען איז ח"ו בכלל נישט יוצא דעם מצוה פון סוכה, אויב זיצט מען אין א סוכה וואו עס קענען אראפפאלן ווערים פון די סכך אריין אין די עסן [ע"ש, ועיין עוד בתולדותיו של בעל התעוררות תשובה, שבסוכתו הונחו מתחת לסכך לוחות עץ רחבים, מחמת חשש התולעים שלא יפלו מענפי הסכך אל תוך המאכלים].

■■■

לעצטענס איז נתעורר געווארן, אז אין מערערע סארטן סכך וואס ווערן גענוצט דורך דעם היימישען ציבור דאהי און אין ארץ ישראל, קענען זיך געפונען פארשידענע סארט קליינע שרצים. נאכן דורכפירן עקספירעמענטן און אבזארוואציעס איז נתברר געווארען אז די שרצים פאלן טאקע אראפ פון די סכך אריין אין די סוכה.

די ווערים זענען גאר קליין און אסאך מאל כמעט נישט מערקבאר. ווען זיי פאלן אויפן טיש מיט עסן, קענען זיי גאר אויסזעהן ווי קליינע ברעקלעך. א איד קען זיצן רוהיג אין די סוכה און עסן א געשמאקע סעודת יום טוב, מיט הייליגע כוונות מקיים צו זיין דער געוואלדיגע מצוה פון סוכה. דערווייל, זענען זיינע מאכלים ליידער אויך צוגעפעפערט מיט עטליכע שרצים - איבערדרייענדיג דעם הייליגען מצוה צו א מצוה בעבירה רח"ל, ווי דער ערוך לנר ווארנט.

מיט די ריכטיגער שריט קען מען זיך אבער באווארענען, ח"ו נישט נכשל ווערן אין דעם שר־עקליכען איסור פון תולעים, און מקיים זיין דעם מצות סוכה כתיקונה בעזר השם.

דארף איך טאקע בודק זיין מיין סכך?

די פראבלעם פון ווערים אין סכך איז לכל הפחות א 'מיעוט המצוי' (מעגליך גאר א רוב), ווי אויך איז אויפגעוויזן געווארן אז די ווערים פאלן אראפ פון די סכך אריין אין די סוכה [און ווי שוין דערמאנט איז דאס אסאך מאל כמעט אוממערקבאר, בפרט אויף א טיש פול מיט ברעקלעך וכדומה]. דערפאר דארף מען בודק צו זיין די סכך פאר יום טוב, און אויב געפונט מען ווערים דארף מען נעמען די נויטיגע שריט זיי אפצורייניגען, ווי פאלגענד.

איך האב היי יאר געקויפט א נייער פעקל סכך, האב איך וואס חושש צו זיין?

יא. די ווערים קענען זיך געפונען סיי אין אלטע סכך, ווי אויך אין נייע.

וועלכע סארט ווערים געפונען זיך אין די סכך?

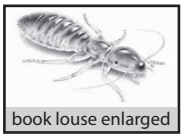

אלע טריקענע סכך, אריינגערעכנט באַמבאָ שטעקענעס און אלע סארטן 'מעטס' (Mats) [צום ביישפיל 'קיינעס', 'קני סוף'] - אפילו מיט גוטע הכשרים - קענען זיין אינפעסטירט מיט שרצים. צווישען זיי מיט דעם סארט שרץ וואס הייסט 'ליקטוס' (Lyctus), און דער שרץ 'בוך-לייז' (Booklice).

'ליקטוס' זענען טינקל-ברוינע ווערים, בערך 3 מילימעטער גרויס. די ווארעם לעכערט אין דעם סכך קליינע שמאלע 'טונעלען'. אויף די סכך וואס זענען אינפעסטירט מיט די סארט ווערים קען מען דערקענען קליינע רונדיגע לעכער, ווי אויך קען מען צומאל זעהן די 'טונעלען' אינטער דעם דרויסענדיגען שיכט פונעם סכך, מיט א טינקעלער שטויב אין דעם.

'בוך-לייז' זענען שווערער צו באמערקען. זיי זענען קלענער (בערך איין מ"מ), זייער קאליר איז ווייסליך-גרוי (Off-white/gray) און אביסל דורכ־זיכטיג.

וויאזוי איז מען בודק די סכך?

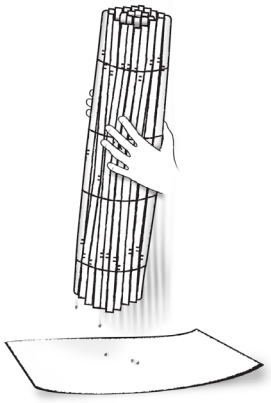

מען זאל אויפהייבן דעם בינטל סכך איבער א ריין-ווייסע טישטיך אדער ווייסע פאפיר, און קלאפן מיט די סכך דערויף צוויי-דריי מאל מיט א שטארקייט. דערנאך זאל מען גוט באקוקען דעם ווייסן טישטיך\פאפיר פון די נאנט. בדרך כלל וועלן ארויספאלן פון די סכך מערערע שטיקלעך האלץ און שטויב, אבער אויב עס זענען אויך דא ווערים קען מען זיי באמערקן קריכענדיג אויף דעם פאפיר.

אויב האט מען נאר געטראפן איינס אדער צוויי ווערים, איז גענוג אויסצושאקלען די סכך צו מאכן זיכער אז עס פאלן נישט ארויס מער ווערים.

אויב האט מען אבער ביים בודק זיין געטראפן מערערע ווערים, דארף מען עס גוט רייניגען ווי ווייטער ערקלערט. [אויב האט מען געטראפן א גרעסערע צאל פון די 'ליקטוס' ווערים, איז ענדערש זיך צו פארשאפן נייע סכך. איינמאל די סכך איז שטארק אינפעסטירט מיט דעם, איז עס זייער שווער פטור צו ווערן זיי.]

וויאזוי רייניגט מען די סכך?

א. מען זאל אויסשפרייטן די סכך-'מעט' אויף דער ערד, אדער אנלענען אויף א וואנט, און עס אנשפריצן - דורכאויס די לענג און די ברייט פונעם מעט - מיט א 'ספרעי' וואס הרג'ט ווערים [צום ביישפיל "Raid® House and Garden Bug Killer"[1]], לויט די אנווייזונגען געשריבן אויף די ספרעי. עס איז כדאי צו שפריצן אויך אויף די צווייטע זייט.

ב. נאכן אנשפריצן די סכך, זאלן מען צאמדרייען די סכך, און עס ארומוויקלען מיט א פלעסטיק (צב"ש א פלעסטיק טישטוך), און פארקלעבן אזוי אז קיין שום לופט זאל נישט קענען אריינקומען (Airtight). מען זאל עס לאזן אזוי ליגן א שעה צייט.

1. צו באקומען אין ווילי‌אמסבורג ביי House and Home אויף פלאשינג עוו., אין בארא פארק ביי Fried's Hardware on 18th Ave און ביי אנדערער הארדווער געשעפטען. ווי אויך ביי CVS, Wallgreens etc.

פאר שאלות אדער הערות, קען מען זיך פארבינדען מיט **הרב דוד גאלדשטיין שליט"א** - כשרות בדיקת תולעים,
אויפן נומער: 504-1244 (347), צווישן אכט און ניין אזייגער ביינאכט.

ג. דערנאך זאל מען ארויסנעמען די סכך, עס ווידער אויסשפרייטן, און גוט אנשוועבנקען מיט א שטראם וואסער [דורך א שלויך וכדומה] כדי עס אפצורייניגען פון די טויטע וועדים, און עס נאכדעם לאזן טריקענען.

ד. אויב איז נישט מעגליך אפצושוועבנקען די סכך מיט וואסער, קען מען עס אויך אפרייניגען דורך א שטארקע 'וועקיום-קלינער' פון ביידע זייטן פון די סכך. [ליתר שאת איז כדאי זיך צו באניצן מיט ביידע מעטאדן; סיי אפשוועבנקען מיט וואסער און סיי רייניגען מיט א וועקיום-קלינער].

וואס איז מיט די פרישע צווייגען וואס מען נוצט פאר סכך?

ביי די פרישע צווייגן דארף מען זיין געווארנט פון אנדערע סארט וועדים וואס געפונען זיך אין די צווייגן\בלעטלעך, צום ביישפיל 'עיפידס' (Aphids) און 'טריפס' (Thrips). מען זאל דאס בודק זיין ווי פריער דערמאנט. אויב עס איז אינפעסטירט איז עס גאר שוועד זיי צו רייניגען, דערפאר אויב מען טרעפט וועדים איז ראטזאם דאס אינגאנצען נישט נוצען.[2]

וואס איז דער ריכטיגע וועג אוועקצופאקן די סכך נאך יו"ט?

אפילו אויב די סכך זענען געווען ריין פון וועדים - אדער מען האט עס גוט אפגערייניגט פון וועדים - דארף מען עס אבער ווידער בודק זיין יעדעס יאר, וויבאלד די וועדים קענען זיך פון פריש אנטוויקלען דורכאויס דעם יאר. פארשטייט זיך אבער, אז אויב פאקט מען עס גוט אוועק, העלפט דאס בדרך כלל בע"ה אז די סכך זאלן נישט וועדן פארוועדימט.

א. די סכך דארפן זיין געגנצליך טריקן איידער מען פאקט זיי אוועק.

ב. עס איז כדאי ווידער אנצושפריצן די סכך נאך יום טוב מיט א ספרעי קעגן וועדים.

ג. מען זאל ארומוויקלען די סכך מיט א דיקע פלעסטיק (Airtight) און גוט פארזיגלן מיט 'טעיפ'. עס העלפט אסאך אויב מען לייגט ארויף עטליכע 'מאט-באלס' (Moth balls) פאר מען ויקעלט עס ארום מיטען פלעסטיק און אזוי עס אוועקפאקן.

ד. מען זאל זען צו האלטן די סכך דורכאויס דעם יאר אין א טריקענע-לופטיגע שטוב.

ווי שוין דערמאנט, דארף מען דעם קומענדיגען יאר ווידער בודק זיין די סכך, אפילו אויב מען האט אויסגעפאלגט די אנווייזונגען.

■ ■ ■

אדם מקדש עצמו מעט למטה ובעולם הזה, מקדשין אותו הרבה למעלה ובעולם הבא!

אין דעם זכות וואס מיר טוען דאס השתדלות ווי ווייט מיר קענען, נישט נכשל צו ח"ו ווערן אין אן עבירה, וועלען מיר זוכה זיין צו א שמירה מלעילא נישט קומען צו קיין שום מכשול, אין מיר וועלען אלע געבענטשט ווערן מיט א זיס לעכטיג יאר צו זאמען מיט גאנץ כלל ישראל, און זוכה זיין צו א שנת גאולה וישועה בגאולת עולם בב"א.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

2. עס איז דא א קאמפאני וואס פארקויפט בינטלעך צווייגן פון Pine trees וואס זענען דורכגעגאנגען א ספעציעלע פראצעדור צו עלימינירן די מעגליכקייט פון וועדים. דער נומער איז: 1-888-427-7111 אדער 718-395-9040. [די צווייגן זענען אבער בלויז ניצבאר אויף איין יאר, און מען דארף קויפן פרישע יעדעס יאר].

די הוראות זענען געשריבן געווארן לויט די אנווייזונגען פון הרה"ג ר' משה ויא שליט"א פון ירושלים עיה"ק
מער פרטים קען מען זעהן אינעם ספר 'בדיקת המזון כהלכתה' אדער דעם ספר 'בדיקת המזון' אויף ענגליש

אנווייזונגען וויאזוי צו פארמיידן תולעים ביים מאכן געפילטע קרויט Cabbage

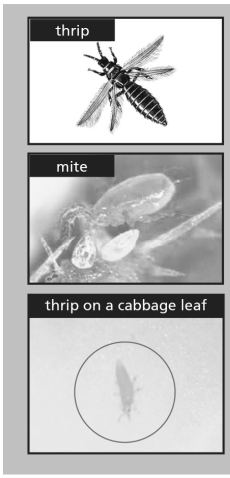

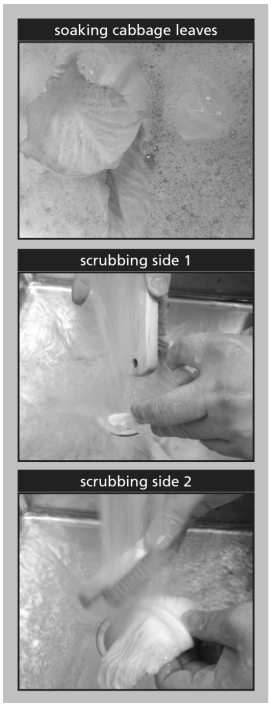

א ין קרויט איז מצוי פיצעלע וועדים (Thrips, Mites). די וועדים זענען אסאך מאל זייער ענליך צו די קאליר פון די קרויט, וואס מאכט דאס זייער שוועד בודק צו זיין.

דערפאר זאל מען צום ערשט נישט ניצן די ערשטע 2 בלעטער, פון ביידע זייטן פון די קאפ (ס"ה 4 בלעטער).

דערנאך זאל מען איינפרירן די קרויט פאר 48 שעה. דאס וועט גורם זיין אז די וועדים זאלן מער נישט זיין באפעסטיגט צום בלעטל. ביים אויפלאזן זאל מען אכטונג געבן עס נישט אריינצולייגן אין הייס וואסער ווייל דאס קען גורם זיין אז די וועדים זאלן זיך צוקלעבן צום בלעטל.

דאס פרירן די קרויט איז גורם אז די בלעטער זאלן זיך פארקנייטשן ביי די עקן ארום און ארום. אויך זענען די בלעטער נאכן פרירן אביסל קלעבעדיג, דערפאר דארף מען עס זייער גרונטליך אפוואשן, ווי פאלגענד:

1. ווייקן די קרויט (נאכן אראפנעמען פון די קאפ) אין זייפעדיג גליטשיגע קאלט וואסער פאר אפאר מינוט. (און עס אביסל אויפשאקלען אויב מעגליך).
2. ארויפגיסן זייף אויף די קרויט, און עס גוט רייבן מיט זייפיגע הענט אדער א זייפיגע בארשט (brush) צו ספאנדזש, און בשעת מעשה גוט אויפעפענען אלע קנייטשן און שפאלטענעס.
3. גוט אפשוועבנקען די בלעטער אונטער א שטראם קאלטע וואסער, און זיכער מאכן עס אינגאנצן אפצושוועבנקען פון ביידע זייטן, און עפענען אלע קנייטשן כדי די וואסער זאל אנקומען איבעראל.
4. עס איז כדאי נאכאמאל צו ווייקן די קרויט אפאר מינוט אין קאלט וואסער. און זיכער מאכן ביים ווייקן אז די בלעטער קלעבן נישט איינס צום אנדערן.

דער עצה ארבעט נאר פאר קרויט

פאר שאלות אדער הערות, קען מען זיך פארבינדען מיט **הרב דוד גאלדשטיין שליט"א** - כשרות בדיקת תולעים,
אויפן נומער: 1244-504 (347), צווישן אכט און ניין אזייגער ביינאכט.